

Hallituksen esitys Eduskunnalle kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkevastuun kattamista koskeviksi säännöksiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan erillisen eläkevastuurahaston perustamista kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevista henkilöistä aiheutuviin eläkekustannuksiin varautumiseksi. Myös aikaisemmin syntynyt eläkevastuuvajaus otettaisiin huomioon. Rahaston varoja voitaisiin käyttää vain kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläke-etuuksien maksamiseen.

Esityksen mukaan eläkevastuusta katettaisiin 19 %. Katteen tavoitetaso tulisi saavuttaa vuoden 2005 loppuun mennessä. Tuolloin katettu määrä vastaisi nykyarvioiden mukaan noin 1,5-kertaista vuoden palkkasummaa.

Kansaneläkerahastosta ja sairausvakuutusrahastosta siirrettäisiin varoja kannatusmaksuina eläkevastuun katteeksi eläkevastuurahastoon.

Vuosina 1991 ja 1992 eläkevastuu katettaisiin eläkelaitoksen sijoitus- ja käyttöomaisuudella ja niihin tehtävillä arvonkorotuksilla. Siltä osin kuin eläkevastuuta voidaan myöhemminkin kattaa vastaavilla arvonkorotuksilla, kattamisella ei ole vaikutusta valtion talouteen. Eläkevastuun kattamiskustannukset vuonna 1991 olisivat noin 49 miljoonaa markkaa ja vuonna 1992 noin 59 miljoonaa markkaa. Seuraavien lähivuosien lisärahoitustarpeet olisivat vuoden 1991 rahan arvon mukaan noin 70 miljoonaa markkaa.

Edellä tarkoitetut muutokset kansaneläke- ja sairausvakuutuslakeihin ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 31 päivänä joulukuuta 1991.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	1.1. Kansaneläkelaki	6
1. Nykyinen tilanne ja muutoksen syyt	3	1.2. Sairausvakuutuslaki	7
1.1. Kansaneläkelaitoksen henkilökunnan eläkejärjestelmä	3	2. Voimaantulo	7
1.2. Muutoksen syyt	3	2.1. Kansaneläkelaki	7
1.2.1. Nykyinen eläkevastuu sekä eläkemenojen kehitys ja kasvuennuste ..	3	2.2. Sairausvakuutuslaki	8
1.2.2. Eläkevastuun kirjauskäytäntö	4	LAKITEKSTIT	8
2. Ehdotetut muutokset	5	1. Laki kansaneläkelain muuttamisesta	8
3. Esityksen taloudelliset vaikutukset	5	2. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta ...	9
3.1. Eläkevastuun kattaminen	5	LIITE	10
3.2. Vaikutukset valtion talouteen	5	Rinnakkaistekstit	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6	1. Laki kansaneläkelain muuttamisesta	10
1. Lakiehdotusten perustelut	6	2. Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta ...	12

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja muutoksen syyt**1.1. Kansaneläkelaitoksen henkilökunnan eläkejärjestelmä**

Kansaneläkelain 48 §:n mukaan hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten eläke-edut sekä heidän jälkeensä suoritettavat perhe-eläke-edut ja muut edut vahvistaa sosiaali- ja terveystoimi- ministeriö. Eläke- ja perhe-eläke-etuja vahvistettaessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä valtioon virkasuhteessa olevan henkilön vastavista eläkkeistä on säädetty.

Kansaneläkeasetuksen 12 a §:n mukaan kansaneläkelaitokseen toimi- tai työsuhteessa olevalla henkilöllä on oikeus eläkelaitoksen varoista kustannettavaan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja työttömyyseläkkeeseen. Toimi- tai työsuhteessa olevan henkilön kuoltua suoritetaan hänen jälkeensä eläkelaitoksen varoista perhe-eläkettä. Eläkkeet määräytyvät soveltuvin osin samojen säännösten mukaan kuin virka- tai työsuhteessa valtioon olevan henkilön osalta on säädetty. Henkilöstön eläkkeisiin ei sisälly vapaaehtoisia lisäeläkkeitä.

Kansaneläkelaitoksen palvelussuhteeseen perustuvat eläkkeet maksetaan kansaneläkelaitoksen varoista siten, että 40 % maksetaan kansaneläkerahastosta ja 60 % sairausvakuutusrahastosta. Henkilöstön eläkeoikeuden taloudellisesta kattamisvelvollisuudesta on käytetty nimitystä toimieläkevastuu.

1.2. Muutoksen syyt*1.2.1. Nykyinen eläkevastuu sekä eläkemenojen kehitys ja kasvunnuuste*

Eläkevastuulla tarkoitetaan nykyhetken laskettua rahallista arvoa niille tulevaisuudessa maksettaville eläkkeille, jotka työnantaja tai eläkelaitos on lainsäädännön nojalla velvollinen tai muutoin sitoutunut maksamaan. Eläkevastuu lasketaan sekä alkaneista eläkkeistä että tulevaisuudessa myönnettävistä eläkkeistä. Tulevaisuudessa myönnettävien eläkkeiden osalta eläkevastuuseen sisältyy palveluksessa oleville henkilöille laskentahetken mennessä karttuneesta eläkeoikeudesta johtuva vastuu sekä päättyneiden palvelussuhteiden niin sanotuista vapaakirjaoikeuksista johtuva vastuu.

Kansaneläkelaitoksen palveluksessa oli vuoden 1990 päättyessä noin 5 800 toimihenkilöä. Vuonna 1990 maksetut palkat olivat tilinpäätöksen mukaan 662 miljoonaa markkaa ja toimihenkilöeläkkeet 77,5 miljoonaa markkaa. Kokonaiseläkevastuu oli vuoden 1990 lopussa 3 570 miljoonaa markkaa ja alkaneista eläkkeistä aiheutunut vastuu siitä 746 miljoonaa markkaa. Eläkevastuun vuotuinen lisäys oli 500 miljoonaa markkaa ja vastasi 27 % vuoden 1990 hallintomenojen yhteismäärästä. Eläkevastuu oli noin viisinkertainen palkkasummaan verrattuna ja maksetut eläkkeet olivat noin 12 % palkoista.

Kansaneläkelaitoksessa on suoritettu laskelmia eläkemenojen ja eläkevastuun tulevasta kehityksestä. Laskelmissa on palkkojen reaalkasvuna käytetty 2 % vuodessa ja henkilökunnan määränä on pidetty koko tarkasteluajan 5 500 henkilöä. Markkamääräiset luvut ovat vuoden 1991 rahan arvon mukaisia.

Eläkkeiden ja eläkevastuun kehitys vuoden 1991 rahan arvon mukaan

Vuosi	Palkat milj. mk	Eläk- keitä	Eläkkeet		Eläkevastuu		TEL-järjestelmän eläkkeet % palkoista
			milj. mk	% pal- koista	alkaneet eläkkeet	yhteensä milj. mk	
1991	700	1 900	89	13	820	3 882	13
1995	775	2 466	135	17	1 284	4 941	15
2000	858	3 445	198	23	1 827	6 298	18
2005	949	4 856	294	31	2 900	7 633	22
2010	1 045	6 750	411	39	4 282	8 740	25
2015	1 156	8 716	492	43	5 110	9 641	30
2020	1 277	9 930	545	43	5 465	10 513	34
2025	1 410	10 591	603	43	5 669	11 572	38
2030	1 557	10 444	658	42	6 107	12 723	41

Laskelman mukaan vuoden 1991 eläkemeno kasvaa noin 3,3-kertaiseksi vuoteen 2005 mennessä ja yli seitsemänkertaiseksi vuoteen 2030 mennessä. Eläkemeno suhteessa palkkoihin on suurimmillaan vuosina 2015—2025, jolloin se on 43 % palkoista. Vuoden 2030 jälkeen kansaneläkelaitoksen eläkemenon tasaantuu noin 42 %:iin palkoista. Eläkemenon suuri kasvu johtuu henkilökunnan nykyisestä ikärakenteesta. Sairausvakuutusjärjestelmän voimaan tullessa 1960-luvun alkupuolella eläkelaitokseen jouduttiin palkkaamaan huomattavasti lisää nuorta henkilökuntaa, josta aiheutuu suuri lisäys eläkemenoihin heti 2000-luvulle siirryttäessä. Eläkevastuu puolestaan kasvaa vuoteen 2030 mennessä noin 3,3-kertaiseksi eli runsaaseen 800 %:iin palkoista.

Eläkemenot ja toimieläkevastuu kasvavat voimakkaasti lähivuosikymmeninä. Näin tapahtuu eläkejärjestelmissä yleisestikin, mutta kansaneläkelaitoksen kohdalla henkilökunnan ikärakenteen vuoksi kasvu on muualla tapahtuvaa kasvua suurempi. Tästä syystä henkilöstön eläkkeiden ja perhe-eläketurvan maksamiseen tarvitaan suhteellisesti yhä suurempi osa hallintomenoista.

Edellä esitettyjen perusteiden nojalla kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamiseen sekä tuleviin eläke- ja perhe-eläkekustannuksiin on tarpeen varautua ennakkolta.

1.2.2. Eläkevastuun kirjauskäytäntö

Kansaneläkelain 56 §:n mukaan kansaneläkelaitoksen tulee kirjanpidossaan noudattaa

soveltuvin osin, mitä kirjanpitolaissa (655/73) liikkeenharjoittajan kirjanpidosta on säädetty, sikäli kuin kansaneläkelain säännöksistä ei muuta johdu. Kirjanpitolaain 21 §:n mukaan tuloslaskelmassa tai taseessa taikka niiden liitteissä on muun muassa ilmoitettava eläkesitoumuksista johtuva vastuu. Kirjanpitolaissa sallitaan se, että eläkesäätiölle sen vastuuvajauksen kattamiseen suorittamatta oleva määrä ja yrityksen oma eläkevastuuvajaus esitetään pelkästään taseen liitetiedoissa. Kyseessä on kuitenkin lakisääteisten tai muulla tavoin yhtiötä sitovien eläkesitoumusten osalta asiallisesti yhtiön velka eli eläkevastuuvetka. Yleiset kirjanpitoperiaatteet edellyttävät, että eläkevastuu kirjataan kuluksi sitä mukaa kuin sitä kertyy. Kansaneläkelaitoksessa on vuodesta 1979 lukien eläkevastuu kirjattu velaksi taseeseen ja eläkevastuun vuotuinen kasvu toimintakulaksi. Kirjaustavan tarkoituksena on saada näkyviin laitoksen eläkevastuusta aiheutuvat tosiasialliset sitoumukset.

Vuonna 1980 sairausvakuutuslain 59 §:ään ja vuonna 1982 kansaneläkelain 59 §:ään tehtyjen muutosten seurauksena valtion maksuosuutta laskettaessa eläkevastuun muutosta ei lueta kuluksi. Tästä johtuen eläkevastuu ei ole tullut katetuksi.

Mainittujen muutosten seurauksena kansaneläkelaitoksen tase on oman pääoman vajauksen vuoksi muodostunut poikkeuksellisen heikoksi. Sairausvakuutusrahasto on osoittanut oman pääoman vajuusta vuodesta 1983 lukien ja kansaneläkerahaston osalta päädyttäneen, vakuutusmaksuperusteista riippuen, lähivuosina samaan tilanteeseen. Vuonna 1990 sairausvakuutusrahaston oman pääoman vajaus oli

924 miljoonaa markkaa ja myös molempien rahastojen yhteenlaskettu oma pääoma on vuodesta 1989 lähtien ollut negatiivinen.

2. Ehdotetut muutokset

Eläkevastuun kattamista sekä eläkemenojen tasoittamista ja suorittamista varten olisi kansaneläkelaitokseen perustettava erillinen eläkevastuurahasto. Rahastolle suoritettaisiin kannatusmaksuja nykyisten ja tulevien eläkemenojen katteeksi.

Rahastossa olevia varoja voitaisiin käyttää vain kansaneläkelaitoksen henkilökunnan eläkkeiden ja perhe-eläketurvan rahoitukseen. Rahastossa olevien varojen sijoittamisessa noudatettaisiin kansaneläkelaitoksen varojen sijoitustoiminnassa yleisesti noudatettavia periaatteita. Varat kirjattaisiin enintään käypiin arvoihin. Rahastosta vastaisivat kansaneläkelaitoksen toimielimet.

Rahastoinnin tavoitetasoksi ehdotetaan 1,5-kertaista vuoden palkkasummaa. Katteen määrän tulisi saavuttaa tavoitetaso viimeistään 15 vuoden kuluessa eli vuoden 2005 loppuun mennessä. Tuolloin katettu määrä vastaisi nykyisten arvioiden mukaan noin 19 % senhetkisestä eläkevastuusta. Vakuutusmatemaattisista syistä kattamistaso ehdotetaan sidottavaksi palkkasumman sijasta eläkevastuun määrään.

Laskuperusteena käytettäisiin sosiaali- ja terveystieteiden eläkesäätiölain (469/55) alaisille eläkesäätiöille vahvistamia laskuperusteita kansaneläkelaitoksen eläkeohjesääntöihin sovellettuina.

Kansaneläkerahastosta ja sairausvakuutusrahastosta suoritettavat kannatusmaksut eläkevastuurahastolle ovat hallintomenoja. Lainsäädännön voimaan tullessa kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston osuus eläkevastuvelan määrästä siirtyy uudelle eläkevastuurahastolle. Tämä edellyttää teknisiä muutoksia kansaneläkelain 59 §:n ja sairausvakuutuslain 59 §:n mukaisesti valtion osuuden laskuperusteisiin.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

3.1. Eläkevastuun kattaminen

Eläkevastuun kattamista ja eläkemenojen

suorittamista varten rahastoon suoritettaisiin kannatusmaksuja.

Kannatusmaksuna siirrettävä omaisuus voisi olla kansaneläkerahastoon ja sairausvakuutusrahastoon kuuluvaa sijoitusomaisuutta tai käyttöomaisuutta tai näitä molempia. Rahasto saisi osinkotuottoa sille siirretystä sijoitusomaisuudesta ja vuokratuottoa rahastoon siirretyn käyttöomaisuuden käytöstä.

Lisätty hallitus vahvistaisi perusteet, joiden mukaan sijoitus- ja käyttöomaisuutta siirrettäisiin eläkevastuurahastoon eläkevastuun katteeksi sekä päättäisi katteeksi siirretystä käyttöomaisuudesta veloitettavan vastikkeen perusteista. Tarkoituksenmukaista olisi, että kansaneläke- tai sairausvakuutusrahastoon kuuluvaa sijoitus- tai käyttöomaisuutta voitaisiin käyttää myös toisen rahaston eläkevastuusuuden katteeksi sen aiheuttamatta korvausvelvollisuutta rahastojen välille.

Jos valtion takuusuorituksia käytettäisiin eläkevastuun katteeksi, olisi valtiolla oikeus lainata sanottuun tarkoitukseen käytetyt varat osaksi tai kokonaan takaisin eläkevastuurahaston luotonannossa käytetyin ehdoin.

3.2. Vaikutukset valtion talouteen

Valtion osallistuminen eläkevastuun kattamiseen riippuu kansaneläkelaitoksen tuloperusteista. Kansaneläkelain ja sairausvakuutuslain mukaiset etuusmenot, eräitä laeissa lueteltuja poikkeuksia lukuun ottamatta, sekä hallintomenot suoritetaan kansaneläkelaitoksen varoista. Jos kansaneläkelaitoksen varat eivät riitä, valtio suorittaa kansaneläkelain 59 §:n ja sairausvakuutuslain 59 §:n nojalla puuttuvan määrän niin sanottuna valtion takuusuorituksena. Takuusuoritukset suoritetaan kuukausittain ennakkona asetuksessa tarkemmin säädettyllä tavalla.

Siltä osin kuin eläkevastuuta voitaisiin kattaa katteeksi siirretyllä sijoitus- tai käyttöomaisuudella ja niihin tehtävillä arvonkorotuksilla, kattamisella ei ole vaikutusta valtion talouteen.

Seuraavassa taulukossa on esitetty laskelma eläkevastuun kehittymisestä ja sen kattamisesta 15 vuoden siirtymäkauden pohjalta.

Laskelma kansaneläkelaitoksen henkilöstön eläkevastuun kattamisesta*¹

Arviolaskelma milj. mk/v. vuoden 1991 rahan arvon mukaan

	1991	1992	1993	1994	1995	2000	2005
Eläkevastuu	3 882	4 138	4 415	4 684	4 941	6 298	7 633
Eläkevastuun muutos	151	256	277	269	257	284	238
Maksetut eläkkeet	89	96	107	118	135	198	294
Palkkasumma	700	730	745	760	775	858	949
Karttunut omaisuus	49	105	168	237	313	798	1 450
Kannatusmaksut ilman eläkemenoja	49	54	59	63	66	85	87
Lisärahoitustarve* ²		59	65	69	73	93	96

*¹ Arviot perustuvat vuoden 1990 tilinpäätökseen.

*² Valtion osuus enimmillään, jos kannatusmaksuja ei suoriteta omaisuuden siirroilla.

Kattamisen pohjana on käytetty 1,5 x vuoden palkkasummaa, jonka arvioidaan vuonna 2005 vastaavan noin 19 % silloisesta eläkevastuusta.

Laskelmassa sijoitusomaisuutta on siirretty eläkevastuun katteeksi vuonna 1991 ja sen reaaliuottona on käytetty 4 %/vuosi. Kannatusmaksuista kertyvän omaisuuden reaaliuottona on käytetty myös 4 %/vuosi.

Eläkevastuurahastosta maksetaan myös eläkkeet, mutta näiden osalta ei tule valtion lisärahoitustarvetta, koska eläkkeet maksetaan myös nykyisessä järjestelmässä.

Eläkevastuun kattamisesta kansaneläkerahastolle ja sairausvakuutusrahastolle aiheutuvat kustannukset olisivat noin 49 miljoonaa markkaa vuonna 1991 ja 59 miljoonaa markkaa vuonna 1992. Kattaminen on tarkoitus suorittaa sijoitus- tai käyttöomaisuuden siir-

roilla ja niihin tehtävillä arvonkorotuksilla. Tämän vuoksi kattamisesta ei aiheutuisi vaikutuksia valtion talouteen vuosina 1991 ja 1992.

Vuotta 1992 seuraavien lähivuosien lisärahoitustarpeet olisivat vuoden 1991 rahan arvon mukaan noin 70 miljoonaa markkaa vuodessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kansaneläkelaki

58 a §. Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevien toimihenkilöiden eläke- ja perhe-eläkeoikeudesta säädetään tällä hetkellä kansaneläkeasetuksen 12 a §:n 2 ja 3 momentissa. Heidän eläketurvansa on kuitenkin asianmukaista määritellä laissa. Siksi ehdotetaan, että asiasta otetaan vastaava säännös kansaneläkelakiin.

59 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan kansaneläkelaitokseen perustettavaksi eläkevastuurahasto.

Eläkevastuurahaston perustamisen yhteydessä kansaneläkerahaston osuus eläkevastuusta siirtyy eläkevastuurahastolle. Eläkevastuurahastolle suoritettavat kannatusmaksut ovat hallintomenoja. Näiden syiden vuoksi 3 mo-

mentissa määritellyt valtion osuuden laskuperusteet ehdotetaan muutettaviksi vastaavasti.

59 a §. Eläkevastuurahaston varat olisivat henkilöstön kansaneläkelaitoksen palvelukseen perustuvan eläkevastuun katteena ja niitä saataisiin käyttää vain 58 a §:ssä säädettyjen etuuksien maksamiseen (1 momentti).

Eläkevastuu lasketaan nykyisin noudattaen soveltuvin osin niitä perusteita, jotka sosiaali- ja terveysministeriö on eläkesäätiölain 7 §:n nojalla antanut eläkesäätiölle. Samaa käytäntöä ehdotetaan jatkettavan (2 momentti).

Eläkevastuun kattamiseksi ja eläkkeiden maksamiseksi ehdotetaan, että kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastosta suoritetaan eläkevastuurahastoon kannatusmaksua. Eläkevastuusta ehdotetaan katettavaksi 19 %. Taso voi ylittyä eläkevastuurahaston sijoitusomaisuuden arvonvaihteluista johtuvista syistä. Eläkevas-

tuun katteeksi siirrettyjen varojen substanssi pysyy tällöin samana, mutta niiden käypä arvo voi markkinatilanteen muuttuessa nousta. Tilapäisesti 19 %:n taso voidaan ylittää myös sijoitus- tai käyttöomaisuuden siirtona tapahtuvilla kannatusmaksuilla (3 momentti).

Esityksen mukaan eläkevastuurahastoon voitaisiin siirtää eläkelaitoksen sijoitus- ja käyttöomaisuutta eläkevastuun katteeksi. Pykälän 4 momentin mukaan lisätty hallitus vahvistaisi omaisuuden siirrossa noudatettavat perusteet. Sijoitus- tai käyttöomaisuuden siirtoina tapahtuvien kannatusmaksujen osalta voitaisiin luopua hallintokustannusten jakosuhteesta 40/60 kansaneläkerahaston ja sairausvakuutusrahaston kesken. Rahastojen sijoitus- ja käyttöomaisuutta voitaisiin käyttää myös toisen rahaston eläkevastuun katteeksi sen aiheuttamatta korvausvelvollisuutta rahastojen välille.

Jos valtion 59 §:n 2 momentin tai sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentin perusteella kansaneläke- tai sairausvakuutusrahastoon maksama osuutta käytetään kannatusmaksun suorittamiseen eläkevastuun kattamiseksi, valtio voisi ehdotuksen mukaan lainata eläkevastuurahaston maksuvalmiuden salliessa kyseisenä vuonna eläkevastuun katteeksi suorittamansa varat osittain tai kokonaan takaisin. Valtion olisi ilmoitettava takaisinlainausaikomuksesta saman vuoden aikana. Takaisinlainauksessa käytettäisiin eläkevastuurahaston luotonannossa noudatettavia ehtoja (5 momentti).

60 §. Kansaneläkelaitoksen varat olisivat lainmuutoksen jälkeen kansaneläkerahastossa, sairausvakuutusrahastossa ja eläkevastuurahastossa. Sairausvakuutusrahastosta säädetään sairausvakuutuslaissa. Selvyyden vuoksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan mainittavaksi eläkelaitoksen varojen sijasta kansaneläkerahaston ja eläkevastuurahaston varat erikseen ja laitoksen maksuvalmiuden sijasta ehdotetaan kiinnitettävän huomiota rahastojen maksuvalmiuteen.

Lisättäväksi ehdotetun 2 momentin mukaan kansaneläkerahastolla, sairausvakuutusrahastolla ja eläkevastuurahastolla olisi oikeus erityisestä syystä lainata varoja toisilleen. Tämä oikeus on sairausvakuutusrahaston osalta jo olemassa sairausvakuutuslain 60 §:n perusteella. Lainaus voisi tapahtua ilman vakuuksia.

Lisätty hallitus vahvistaisi ehdotuksen 59 a §:n 4 momentin mukaan perusteet, joilla käyttöomaisuutta siirretään eläkevastuurahastoon. Siksi ehdotetaan, että se myös päättää

näin siirretystä käyttöomaisuudesta veloitettavan vastikkeen perusteista (3 momentti).

1.2. Sairausvakuutuslaki

59 §. Eläkevastuurahaston perustamisen yhteydessä sairausvakuutusrahaston osuus eläkevastuusta siirtyy eläkevastuurahastolle. Sairausvakuutusrahastosta suoritettavat kannatusmaksut ovat hallintomenoja. Näiden syiden vuoksi pykälän 4 momentti ehdotetaan kumotavaksi.

60 §. Sairausvakuutusrahastosta voidaan nykyisin erityisestä syystä antaa lainaa kansaneläkelaitokselle rahaston luotonannossa noudatetuin ehdoin. Vastaavasti rahasto voi ottaa lainaa kansaneläkelaitokselta. Eläkelaitoksen varat jakautuvat kansaneläkerahaston, sairausvakuutusrahaston ja nyt perustettavan eläkevastuurahaston kesken. Tämän momentin mukaan eläkelaitoksen kaikki rahastot voisivat erityisestä syystä lainata varoja toisilleen. Lainaus voisi tapahtua ilman vakuutta.

2. Voimaantulo

2.1. Kansaneläkelaki

Laki kansaneläkelain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 31 päivänä joulukuuta 1991 ja jo myönnettyjen eläkkeiden ja muiden etuuksien maksaminen aloitettaisiin eläkevastuurahastosta 1 päivästä tammikuuta 1992. Lain voimaan tullessa siirrettäisiin eläkevastuurahastolle kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastolta eläkelaitoksen henkilöstön palvelukseen perustuva eläkevastuu. Lain 59 a §:n 3 momentissa määritelty kattamistaso olisi saatettava vuoden 2005 loppuun mennessä. Kattamisen ehdotetaan voivan tapahtua myös nopeamman aikataulun puitteissa, jos se tapahtuu eläkelaitoksen sijoitus- ja käyttöomaisuuden siirroilla ja niihin tehtävillä arvonkorotuksilla. Eläkevastuun kattaminen ehdotetaan toteutettavaksi siten, ettei siitä aiheudu valtiolle kustannuksia vuosina 1991 ja 1992.

2.2. Sairausvakuutuslaki

Laki sairausvakuutuslain muuttamisesta ehdotetaan tulevaksi voimaan 31 päivänä joulukuuta 1991.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 59 §:n 1 ja 3 momentti sekä 60 §:n 1 momentti,

näistä 59 §:n 1 ja 3 momentti sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), sekä

lisätään lakiin uusi 58 a ja 59 a § sekä 60 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1964 ja 19 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla (697/64 ja 833/80), uusi 2 ja 3 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 4 ja 5 momentiksi, seuraavasti:

58 a §

Eläkelaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä on oikeus eläkelaitoksen varoista kustannettavaan eläkkeeseen ja perhe-eläketurvaan soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin valtion palveluksessa olevien eläkkeistä ja perhe-eläkkeistä säädetään.

6 luku

Eläkelaitoksen rahastot ja varojen sijoitus

59 §

Eläkelaitoksen rahastot ovat kansaneläkerahasto, sairausvakuutusrahasto ja eläkevastuu-rahasto. Sairausvakuutusrahastosta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valtion osuutta määrättäessä kansaneläkerahaston pääomasta vähennetään joulukuussa tuloksi kirjattavat vakuutusmaksutuotot.

59 a §

Eläkevastuurahaston varat ovat henkilöstön eläkelaitoksen palvelukseen perustuvan eläkevastuun katteena. Rahaston varoista maksetaan 58 a §:ssä tarkoitettut eläkkeet ja etuudet.

Eläkevastuu lasketaan noudattaen soveltuvin osin niitä perusteita, jotka sosiaali- ja terveys-

ministeriö on eläkesäätiölain 7 §:n nojalla määrännyt eläkesäätiöiden noudatettaviksi.

Eläkevastuun kattamiseksi ja eläkkeiden maksamiseksi on kansaneläkerahastosta ja sairausvakuutusrahastosta suoritettava kannatusmaksua. Eläkevastuun katteeksi suoritetaan vuosittain kannatusmaksua siten, että eläkevastuusta tulee katetuksi 19 prosenttia. Kannatusmaksulla tätä tasoa ei saa ylittää muuten kuin tilapäisesti.

Lisätty hallitus vahvistaa perusteet, joiden mukaan eläkelaitoksen sijoitus- tai käyttöomaisuutta siirretään eläkevastuurahastoon eläkevastuun katteeksi. Jos sijoitus- tai käyttöomaisuutta käytetään kannatusmaksun suorittamiseen, tältä osin ei tehdä 58 §:ssä ja sairausvakuutuslain 59 §:n 3 momentissa määritellyä hallintokustannusten jakoa.

Jos valtion 59 §:n 2 momentin ja sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentin perusteella maksumaa osuutta kansaneläke- tai sairausvakuutusrahastoon käytetään eläkevastuun katteeksi, valtiolla on oikeus lainata suorittamansa määrä kysymyksessä olevana vuonna osaksi tai kokonaan takaisin eläkevastuurahaston luotonannossa noudatetuin ehdoin.

60 §

Kansaneläkerahaston ja eläkevastuurahaston varat on sijoitettava silmällä pitäen varmuutta, tuottoa ja rahastojen maksuvalmiutta. Var-

muutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota myös sijoitusten reaaliarvon säilymiseen.

Kansaneläkerahastolla, sairausvakuutusrahastolla ja eläkevastuurahastolla on oikeus erityisestä syystä rahastojen luotonannossa noudatetuin ehdoin lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

Eläkevastuun katteeksi siirretylle käyttöomaisuudelle veloitettavan vastikkeen perusteista päättää lisätty hallitus.

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 1991.

Kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastolta siirretään lain voimaan tullessa eläkevastuurahastolle henkilöstön eläkelaitoksen palvelukseen perustuva eläkevastuu. Ennen lain voi-

maantuloa myönnettyjen eläkkeiden ja muiden etuuksien maksaminen siirretään eläkevastuurahaston vastuulle 1 päivänä tammikuuta 1992.

Lain 59 a §:n 3 momentissa säädetty eläkevastuurahaston taso on saavutettava vuoden 2005 loppuun mennessä. Eläkevastuurahastoon voidaan suorittaa enemmänkin kannatusmaksua kuin tämän kattamistason tasasuhteinen saavuttaminen edellyttää, jos se tapahtuu eläkelaitoksen sijoitus- ja käyttöomaisuuden siirroilla ja niihin tehtävillä arvonkorotuksilla.

Eläkevastuun katteeksi tulevat vuosien 1991 ja 1992 kannatusmaksut suoritetaan 3 momentissa tarkoitettulla tavalla kansaneläkelaitoksen varoista.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 59 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (471/81), sekä *muutetaan* 60 §:n 1 momentti seuraavasti:

60 §

Sairausvakuutusrahaston varat on hoidettava silmällä pitäen maksuvalmiutta tuloa tuotavasti ja turvaavasti. Sairausvakuutusrahastolla sekä kansaneläkelaiissa tarkoitetuilla kansaneläkerahastolla ja eläkevastuurahastolla on oikeus erityisestä syystä rahastojen luotonannos-

sa noudatetuin ehdoin lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 1991.

Helsingissä 25 päivänä lokakuuta 1991

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Eeva Kuuskoski*

1.

Laki**kansaneläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/56) 59 §:n 1 ja 3 momentti sekä 60 §:n 1 momentti,

näistä 59 §:n 1 ja 3 momentti sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (307/82), sekä

lisätään lakiin uusi 58 a ja 59 a § sekä 60 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä joulukuuta 1964 ja 19 päivänä joulukuuta 1980 annetuilla laeilla (697/64 ja 833/80), uusi 2 ja 3 momentti, jolloin nykyinen 2 ja 3 momentti siirtyvät 4 ja 5 momenteiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

58 a §

Eläkelaitoksen palveluksessa olevalla henkilöllä on oikeus eläkelaitoksen varoista kustannettavaan eläkkeeseen ja perhe-eläketurvaan soveltuvin osin samojen perusteiden mukaan kuin valtion palveluksessa olevien eläkkeistä ja perheläkkeistä säädetään.

6 luku

Eläkelaitoksen rahastot ja varojen sijoitus

59 §

Eläkelaitoksen rahastot ovat kansaneläkerahasto ja sairausvakuutusrahasto. Sairausvakuutusrahastosta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valtion osuutta määrättäessä kansaneläkerahaston varoiksi luetaan kansaneläkerahaston pääoma lisättynä eläkevakuutuksen osuudella eläkelaitoksen toimihenkilöiden eläkkeistä johtuvan vastuvelan määrästä ja siitä vähennetään joulukuussa tuloiksi kirjattavat vakuutusmaksutuotot. Vuotuisina kokonaiskustannuksina ei kuitenkaan oteta huomioon edellä mainitun eläkevastuvelan muutosta vastaavaa määrää.

59 §

Eläkelaitoksen rahastot ovat kansaneläkerahasto, sairausvakuutusrahasto ja eläkevastuurahasto. Sairausvakuutusrahastosta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Valtion osuutta määrättäessä kansaneläkerahaston pääomasta vähennetään joulukuussa tuloiksi kirjattavat vakuutusmaksutuotot.

59 a §

Eläkevastuurahaston varat ovat henkilöstön eläkelaitoksen palvelukseen perustuvan eläkevastuun katteena. Rahaston varoista maksetaan 58 a §:ssä tarkoitettut eläkkeet ja etuudet.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Eläkevastuu lasketaan noudattaen soveltuvin osin niitä perusteita, jotka sosiaali- ja terveysministeriö on eläkesäätiölain 7 §:n nojalla määrännyt eläkesäätiöiden noudatettaviksi.

Eläkevastuun kattamiseksi ja eläkkeiden maksamiseksi on kansaneläkerahastosta ja sairausvakuutusrahastosta suoritettava kannatusmaksua. Eläkevastuun katteeksi suoritetaan vuosittain kannatusmaksua siten, että eläkevastuusta tulee katetuksi 19 prosenttia. Kannatusmaksulla tätä tasoa ei saa ylittää kuin tilapäisesti.

Lisätty hallitus vahvistaa ne perusteet, joiden mukaan sijoitus- tai käyttöomaisuutta siirretään eläkevastuurahastoon eläkevastuun katteeksi. Jos sijoitus- tai käyttöomaisuutta käytetään kannatusmaksun suorittamiseen, tältä osin ei tehdä 58 §:ssä ja sairausvakuutuslain 59 §:n 3 momentissa määriteltyä hallintokustannusten jakoa.

Jos valtion 59 §:n 2 momentin ja sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentin perusteella maksumaa osuutta kansaneläke- tai sairausvakuutusrahastoon käytetään eläkevastuun katteeksi, valtiolla on oikeus lainata suorittamansa määrä kysymyksessä olevana vuonna osaksi tai kokonaan takaisin eläkevastuurahaston luotonannossa noudatetuin ehdoin.

60 §

Eläkelaitoksen varat on sijoitettava silmällä pitäen varmuutta, tuottoa ja eläkelaitoksen maksuvalmiutta. Varmuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota myös sijoitusten reaaliarvon säilymiseen.

60 §

Kansaneläkerahaston ja eläkevastuurahaston varat on sijoitettava silmällä pitäen varmuutta, tuottoa ja rahastojen maksuvalmiutta. Varmuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota myös sijoitusten reaaliarvon säilymiseen.

Kansaneläkerahastolla, sairausvakuutusrahastolla ja eläkevastuurahastolla on oikeus erityisesti syystä rahastojen luotonannossa noudatetuin ehdoin lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

Eläkevastuun katteeksi siirretylle käyttöomaisuudelle veloitettavan vastikkeen perusteista päättää lisätty hallitus.

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 1991.

Kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastolta siirretään lain voimaan tullessa eläkevastuurahastolle henkilöstön eläkelaitoksen palvelukseen perustuva eläkevastuu. Ennen lain voimaantuloa myönnettyjen eläkkeiden ja muiden etuuksien

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maksaminen siirretään eläkevastuurahaston vastuulle 1 päivänä tammikuuta 1992.

Lain 59 a §:n 3 momentissa säädetty eläkevastuurahaston taso on saavutettava vuoden 2005 loppuun mennessä. Eläkevastuurahastoon voidaan suorittaa enemmänkin kannatusmaksua kuin tämän kattamistason tasasuhteinen saavuttaminen edellyttää, jos se tapahtuu eläkelaitoksen sijoitus- ja käyttöomaisuuden siirroilla ja niihin tehtävillä arvonkorotuksilla.

Eläkevastuun katteeksi tulevat vuosien 1991 ja 1992 kannatusmaksut suoritetaan 3 momentissa tarkoitettulla tavalla kansaneläkelaitoksen varoista.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki

sairausvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain (364/63) 59 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on 26 päivänä kesäkuuta 1981 annetussa laissa (471/81), sekä muutetaan 60 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

59 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua valtion osuutta määrittäessä sairausvakuutusrahaston pääomaan lisätään sairausvakuutuksen osuus eläkelaitoksen toimihenkilöiden eläkkeistä johtuvan vastuuvelan määrästä. Vuotuisina kokonaiskustannuksina ei kuitenkaan tällöin oteta huomioon edellä mainitun eläkevastuuvelan muutosta vastaavaa määrää.

(4 mom. kumotaan)

60 §

Sairausvakuutusrahaston varat on hoidettava silmällä pitäen maksuvalmiutta tuloa tuottavasti ja turvaavasti. Rahastosta voidaan sen luotonannossaan noudattamin ehdoin antaa lainaa myös kansaneläkelaitokselle, jos siihen

60 §

Sairausvakuutusrahaston varat on hoidettava silmällä pitäen maksuvalmiutta tuloa tuottavasti ja turvaavasti. *Sairausvakuutusrahastolla sekä kansaneläkelaisissa tarkoitetuilla kansaneläkerahastolla ja eläkevastuurahastolla on oikeus*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

on erityistä syytä. Vastaavasti sairausvakuutusrahasto voi ottaa lainaa kansaneläkelaitokselta.

erityisestä syystä rahastojen luotonannossa noudatetuin ehdoin lainata varoja toisilleen vakuutta vaatimatta.

Tämä laki tulee voimaan 31 päivänä joulukuuta 1991.
